

Mahallenin Çocukları*

Özgür Gökmen
og@ozgurgokmen.net

Erken Kaybedenler

Emrah Serbes

İstanbul: İletişim Yayınları, 2009, EAN-13 9789750506765, 143 sayfa.

Yeni bir AnKara polisiyesi beklerken, bir şaşırtmacayla çıkıp geldi Emrah Serbes. Taze çıkmış kitabı, kitapçıda benim gibi “İşte, nihayet yeni Behzat Ç. macerası!” diyerek eline alıp da önce hacimden, sonra kapaktan bunun başka bir şey olduğuna uyananlar, boş yere hayal kırıklığına kapılmasın. Hoş bir sürprizle karşı karşıyalar.

Erken Kaybedenler'de sekiz kısa hikâye var. Sahici hikâyeler. Hepsi mahallenin çocuklarını anlatıyor. Erkek çocuklarını. Sinirli, gözü kara, kimi inatçı, hepsi duygusal, sekiz-on altı yaş arası yeni ergenler. Arzulu, bazısı mahçup, kırılğan, onurlu mu bilmem ama hepsi gururlu, öfkeli ve daha şimdiden kaybedenlerin safında oğlanlar. Hayat hakkında ciddi tespitleri var. Küfürbaz ve komikler. Hepsi hem büyük adam gibi, hem değil. Arada, ne şekil alacakları yeni yeni belli olmaya başlayan oğlanlar. Meraklısı için, hikâyelerin neredeyse tümünde elbette bir kız durumu da var.

Oğlanların hepsi taşralı. Biri hariç hepsi tek çocuk. Ağabeyi olana da sorsanız, “Allah belasını versin, olmaz olsun,” der. Zaten, emin olun, oğlanların sonsuz yalnızlıklarının asli nedeni tek çocuk olmaları değil. Bahsi geçen annelerin tümü ev kadını. Yarisinin babası esnaf. Bunlar, az daha büyüyünce kuvvetle muhtemelen sağ partilere rey verecek, bunu da çok düşünüp tartarak yapmayacak memleket çocukları. Zengin aileye mensupsanız hiç bilmediğiniz, yok orta halli bir memur ailesinden gelip de çocukluk mesainizi bir mahallede geçirmişseniz, bileceğiniz fakat çok da iyi tanımadığınız, belki sizle aynı okula devam etmiş ama sonradan yırtamamışlarsa babalarının kuruyemişçi ya da tüpçü dükkânlarını devralacak oğlanlar bunlar. Belli de olmaz. Belki yırtarlar. Dediğim gibi, henüz aradalar.

İki yetimimiz var. Bunlardan öksüz de olanı anneanne kontenjanından komünist. Komünist dedimse, aslında muhafazakâr da, aynı zamanda radikal de olduğundan

**Notos Öykü* 19 (2009–2010): 138–39.

merkez partilere rey atmıyor. Seçim broşürlerini okumuş. Parti anneanneyle yaşıt olduğundan, üstelik bir de heyecan katacağından anneannenın reyını TKP'ye veriyorlar. Yoksa teyze gelecek, annesinin oyunu CHP'ye attırarak. Oğlanlar arasından paradan yana sorunu olmayan bir tek o. Anneannenın Bağ-Kur maaşıyla faturalar ödeniyor, kira gelirleriyle de gül gibi yaşayıp gidiyorlar. Diğer yetim, şu tek çocuk olmayan, oğlanlar içinde endazenin topuzunu en çok kaçırmış olanı. Yaş on dört ama bu deklar edilene dek zaten anlamak mümkün değil. Ölmüş babası gibi gerçek bir erkek o. Kendine soracak olsanız, babası aleme nam salmış biri zaten.

Tek bir işçi çocuğu var. Kooperatifte oturuyorlar. Baba, annenin arzusu hilafına sendikacı. Anne de durduk yere itiraz etmiyor elbette. Ya kocası işsiz kalırsa? Nitekim, öyle de oluyor. Hikâyenin sonunda grevci işçilerin tümüne yol veriliyor. Bizimkinin babası da tazminatıyla mahallede boşalan bakkal dükkanını devralana dek işsiz kalıyor. Babanın tek istediği oğlanın ileride başkasının ağız kokusunu çekmemesi. Bu yüzden de okuması lazım. Kendisi çok okuyamamış. Sömestre tatilinde bizimkine bir kitap okuma ödevi verildiğinde eski bir sandık açılıyor. Anne hepi topu yirmi yirmi beş kitabın ortalıkta durmasına razı değil. Toz topluyormuş. Sandıktan bizimki için bir Orhan Kemal çıkıyor. Oğlanlar arasında en mahçubu o. O kadar ki kendisinden hoşlanıldığına dahi farkında değil. Bir tür arkadaş kurbanı kendisi. Nasıl olmasın? Kendisini kıskırtan oğlan, mahallenin en piçi. Onun torpili olmasa, ancak kalede oynayabildiği takıma dahi giremez; iyice yalnız kalır.

Geriye kalan tek oğlanın baba mesleği pek belli değil. Muhtemelen küçük bir büro çalışanı. Zor bela işyerinden izin alabildiğinde bir haftalığına adaya gidip pansiyonda kalabilen bir aile işte. Küçük oğlan, o yaşta orta sınıf ailelerin karşı karşıya olduğu yokluğu biliyor. Adaya gidecek aksesuar ya kova, ya yeni alınmış plastik kamyon. Daha şimdiden hayatının ya o, ya ötekine bağlı olduğunu öğrenmiş bir yalnız oğlan. Duygusal da.

Bu çocukların hiçbirini hafife almamak lazım. Her birinin şairane bir tarafı ve daha şimdiden ağır vukuatı var.

Cahide için ölümden dönen şanslı meselâ. Mahallede büyüyenler için tanıdık bir durum: Cahide yirmi bir, şanslı kendisinden on yaş küçük. Aşk yaş dinler mi? Hele o yaşta. Şanslının en büyük şansı, Cahideler'in kapı komşusu olması. Balkona çıktı mı, Cahide yan balkonda. Sıkıntı, mahallenin diğer oğlanlarının da Cahide'ye aşık olması. Zaten sorun da orada. Ölümden dönmek şanslının asıl vukuatı değil zira. Asıl vukuat, Cahide uğruna kırık kolla efelenince herkesin önünde sopa yeyip mahallede madara olması. Hele bir de aşkı mahalleyi terkederken sergilediği tavır var ki...

Başka? Kendisi yedi yaşındayken ağabeyi mayına basıp şehit olunca, terörle mücadelede başlayan Nurettin var meselâ. İlk eylem, ağlamamak. Beş sene sürüyor. Genç yaşından beri Ocak'a takılıyor. Şimdi on iki yaşında ama İl Başkanı'na posta koyacak kadar yaman. Arkadaş oluvermeseler üst kata taşınan teröristi infaz edecek ya olmuyor işte...

Bir de görünmemekten mustarip oğlumuz var. Kadınlarla ve sensorlu apartman

ışıklarıyla başı belada. En acıklı vaziyet de onunkisi galiba. Çok sert bir yandan. Kolay değil, o yaşta ev basıp silah çekiyor. Nihayet kendini yenip babasına bile posta koyuyor. Kadınlar bu durumun istinası ama. Onlara gelince bizimkinde hoşafın yağı kesiliyor. Onun hayatı zor olacak.

Okurun heyecanını daha fazla kaçırmayalım. Emrah Serbes, bu hikâyeler için çalışmadığını, cepten yediğini söylemiş. Mahallede büyüyen herkeste vardır bir bu kadarı. Fakat zaten maharet, bunları o mizahi dille anlatabiliyor olmak. Serbes, bir de hikâyeleri yazarken hangi iklimlerde dolaştığını söylüyor: Oğuz Atay, Necip Fazıl, Tezer Özlü, Cemil Meriç...

Üsluba bakarsanız, Oğuz Atay, evet, belirgin. Hikâyelerin hatıralardan hareketle imal edildiğini düşünecek olursak, Cemil Meriç de öyle. Fakat hikâyelerin kahramanları, o erkek çocuklarının hepsi, bana tek bir kahramanı hatırlattı: *Onca Yoksulluk Varken*'in Momo'sunu. O çocukların hepsinde bir parça Émile Ajar'ın genç ergeni var. Yoksulluklarında, yoksunluklarında, acı komikliklerinde, yalnızlıkları, vaktinden önce büyümüşlükleri ve öfkelerinde... Yoksa bilmem sadece bana mı öyle geliyor?